

21ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ

ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Νίκος Κωνσταντάρης είναι δημοσιογράφος και αρθρογραφεί στην εφημερίδα *Καθημερινή*.

Και όποιον πάρει ο Χάρος...

Προχθές αργά το βράδυ, μόλις πριν κατέβω από το πεζοδρόμιο για να διασχίσω πεζή τον δρόμο και να πάω σπίτι, ξαφνιάστηκα από ένα αυτοκίνητο που πέρασε μπροστά μου με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Ξαφνιάστηκα όχι επειδή ήμουν αφηρημένος ή απρόσεκτος, αλλά επειδή το όχημα κινούνταν σε αντίθετη πορεία στον μονόδρομο. Απ' ό,τι πρόλαβα να δω, μέσα ήταν μια παρέα νέων. Μου φάνηκε ότι γελούσαν. Δεν ξέρω αν με είδαν καν. Ένιωσα απελπισία και οργή.

Εάν είχα φθάσει στην άκρη του δρόμου δευτερόλεπτα νωρίτερα, ίσως να είχα δει από τα αριστερά μου ότι δεν ερχόταν όχημα, και να είχα βρεθεί στην πορεία αυτού που ερχόταν από δεξιά. Επίσης, εάν κάποιο αυτοκίνητο είχε στρίψει δεξιά από το στενό στο οποίο είχα σταθμεύσει –αν είχε στρίψει κανονικά, δηλαδή–, θα είχε συγκρουστεί μετωπικά με το αμάξι της νεαρής παρέας. Με την ταχύτητα που είχε αναπτύξει, ο παραβάτης οδηγός δε θα προλάβαινε να σταματήσει. Ο δρόμος, παρότι στενός, είναι σχετικά μεγάλης κυκλοφορίας. Γι' αυτό είναι μονόδρομος. Εκείνη την ώρα συνήθως δεν κυκλοφορούν παιδιά ή ηλικιωμένοι, αλλά τέτοιες παραβατικές συμπεριφορές είναι επικίνδυνες οποιαδήποτε στιγμή του εικοσιτετραώρου.

Μου φαίνεται ότι κάθε χρόνο εξοικειωνόμαστε με ολοένα πιο ακραίες συμπεριφορές. Εδώ και χρόνια ανεχόμαστε μοτοσικλέτες σε πεζοδρόμια, σε πεζόδρομους και στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας. Τα τελευταία δύο τρία χρόνια, η τήρηση κανόνων και σημάτων μοιάζει να είναι πλέον προαιρετική για οδηγούς μηχανών. Τώρα η ασθένεια της οδικής αναρχίας και ανυπακοής μεταπήδησε και σε οδηγούς αυτοκινήτων. Τα στοιχεία της τροχαίας δεν είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικά, επειδή ως μία από τις κύριες αιτίες

θανατηφόρων τροχαίων, η «κίνηση στο αντίθετο ρεύμα», που στοίχισε τη ζωή 63 ατόμων από τους 789 που σκοτώθηκαν στην Ελλάδα το 2015, αφορά δρόμους διπλής κατεύθυνσης, ενώ η «αντίθετη κίνηση σε μονόδρομο» χάνεται στην κατηγορία «Λοιπές παραβάσεις». Εμπειρικά, όμως, όλοι παρατηρούμε αύξηση στην παραβατικότητα στους δρόμους – και στα πεζοδρόμια.

Δύσκολα θα αποδειχθεί κάτι με στοιχεία. Σήμερα κυκλοφορούν λιγότερα οχήματα απ' ό,τι πριν από την κρίση, οπότε είναι φυσικό ο αριθμός θανάτων σε τροχαία να είναι μικρότερος από ό,τι, π.χ., το 2007, όταν 1.449 σκοτώθηκαν στους ελληνικούς δρόμους. Ίσως και η αστυνόμευση μπορεί να είναι πιο χαλαρή σήμερα από πριν, οπότε να μην μπορούμε να καταγράψουμε αύξηση ή μη της παραβατικότητας και τις πιθανές αιτίες της. Αυτό που βλέπουμε, όμως, είναι ότι πέρα από τις αντικειμενικές δυσκολίες –όπως ελλιπής σηματοδότηση, επικίνδυνο οδόστρωμα κ.ά.–, οι κίνδυνοι στους δρόμους πηγάζουν σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη παιδείας και από την απουσία ατομικής πειθαρχίας των οδηγών (αλλά και ποδηλάτων και πεζών).

Η αδυναμία τόσο πολλών να υπακούσουν σε κανόνες που θεσπίστηκαν για την προστασία όλων δείχνει αδιαφορία για τη ζωή (του ίδιου και άλλων), κυνισμό, επιθετικότητα, ακραία αντικοινωνική αντίληψη και μια, ίσως δικαιολογημένη, αίσθηση ατιμωρησίας (εκτός, βεβαίως, για την «κακιά ώρα»). Αυτές τις συμπεριφορές –που ευθύνονται για τόσα άλλα δεινά– δε μας τις επέβαλε καμία ξένη κατοχή, κανένας δανειστής, κανένα μνημόνιο.

Νίκος Κωνσταντάρας,
εφημ. Καθημερινή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- A1.** Διαβάσατε το πιο πάνω άρθρο στην εφημερίδα και θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας για το περιεχόμενό του. Να γράψετε ένα κείμενο 90-100 λέξεων όπου θα το παρουσιάσετε με συντομία.

[Μονάδες 10]

- A2.** Να χαρακτηρίσετε ως «ΣΩΣΤΗ» ή «ΛΑΘΟΣ» καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις σύμφωνα με το κείμενο:

- α) Ο αρθρογράφος ένιωσε απελπισία και οργή, επειδή οι νεαροί πήγαν να τον πατήσουν.
- β) Κάθε χρόνο παρατηρούμε αύξηση της παραβατικότητας στους δρόμους και στα πεζοδρόμια.
- γ) Η παραβατική μας συμπεριφορά στους δρόμους είναι θέμα παιδείας.
- δ) Η αδυναμία τόσων πολλών να υπακούσουν σε κανόνες που θεσπίστηκαν για την προστασία όλων δείχνει αδιαφορία για τη ζωή (του ίδιου και άλλων), κυνισμό, επιθετικότητα και ακραία κοινωνική αντίληψη και μια, ίσως δικαιολογημένη, αίσθηση ατιμωρησίας.
- ε) Την οδηγική μας συμπεριφορά μάς την επέβαλαν οι δανειστές μας, μαζί με πολλά άλλα.

[Μονάδες 5]

2η δραστηριότητα

- A3.** Σε ποιο γραμματειακό είδος ανήκει το κείμενο που σας δόθηκε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας δίνοντας τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματά του.

[Μονάδες 5]

- A4.** Να σχολιάσετε:

- α) Τη χρήση της **διπλής παύλας** στη δεύτερη παράγραφο: («-αν είχε στρίψει κανονικά, δηλαδή-»).
- β) Τη χρήση των **εισαγωγικών** στην τρίτη παράγραφο: («κίνηση στο αντίθετο ρεύμα», «αντίθετη κίνηση σε μονόδρομο» και «Λοιπές παραβάσεις»).
- γ) Τη χρήση της **παρένθεσης** στην τέταρτη παράγραφο: (αλλά και ποδηλάτων και πεζών).
- δ) Τη χρήση της **παρένθεσης** και των **εισαγωγικών** στην πέμπτη παράγραφο: (εκτός, βεβαίως, για την «κακιά ώρα»).

[Μονάδες 5]

- A5.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: τήρηση, στοίχισε, πιθανές, πηγάζουν, έλλειψη.

[Μονάδες 5]

3η δραστηριότητα

- A6.** Είναι γεγονός πως η Ελλάδα κατέχει θλιβερή πρωτιά στα τροχαία ατυχήματα. Για την ευαισθητοποίηση των νέων –κυρίως– οδηγών, ο δήμος της πόλης σας διοργανώνει σχετική με το θέμα αυτό ημερίδα. Εσείς, ως εκπρόσωπος του σχολείου σας, καλείσθε να εκφωνήσετε μια σύντομη ομιλία (200-250 λέξεις) αναφερόμενος στους λόγους που προκαλούν τα τροχαία ατυχήματα στους δρόμους, καθώς και στα μέτρα που είναι απαραίτητα για τον περιορισμό του προβλήματος.

[Μονάδες 20]

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Εισαγωγικό σημείωμα**

Πρόκειται για ένα ποίημα-τραγούδι που θεματοποιεί τα θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα.

Στιχουργός: Χρονάς Γιώργος

Συνθέτης: Παπαδόπουλος Λάκης

Album: Άκυρο (1982)

Στιχουργός: Χρονάς Γιώργος

Συνθέτης: Παπαδόπουλος Λάκης

Ιωάννα και Μαριέττα

Ιωάννα και Μαριέττα,
εδώ ξεκουραζόμαστε
μετά την εκδρομή στα Σπάτα,
μπαχάνή μας φόνευσε.

Να ζήσω πιο πολύ ήθελα από τα 17 μου
εδώ βρίσκομαι θαμμένος,
δίπλα στα πουρνάρια
και πιο πολύ πέρα θαρρώ,
ο φίλος μου ο Νίκος
μια λάμψη στην εξάτμιση
μας έκοψε τη φόρα.
Στην αυλή της δόλιας μάνας μου

θα βρείτε το σκελετό της μηχανής μου,
στο ντουλάπι τα παπούτσια μου
σ' αυτά εδώ τα χώματα τα κόκαλά μου.
Όχι να λυπηθώ που πέθανα με μηχανάκι,
γιατί αν ζούσα εγώ,
εδώ μαζί σας,
σ' αυτή την άθλια πόλη,
ποιος θα με πρόσεχε;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

- B1. Τα λόγια του νεκρού αφηγητή, στο ποίημα που σας δόθηκε, φανερώ-
νουν πως η κορύφωση της τραγωδίας δε βρίσκεται στον θάνατο αλλά
στη ζωή. Να σχολιάσετε την πιο πάνω θέση σε ένα κείμενο 50-60 λέ-
ξεων, τεκμηριώνοντας την άποψή σας με αναφορές στο ποίημα.

[Μονάδες 15]

2η δραστηριότητα

- B2. Να σχολιάσετε τη χρήση του α' ρηματικού προσώπου στο ποίημα.

[Μονάδες 5]

- B3. Να εντοπίσετε δύο διαφορετικά σχήματα λόγου και να σχολιάσετε τη
λειτουργία τους στο ποίημα.

[Μονάδες 4]

- B4. Να εντοπίσετε τρία χαρακτηριστικά του ποιήματος που θυμίζουν νεω-
τερική ποίηση.

[Μονάδες 6]

3η δραστηριότητα

- B5. «Να ζήσω πιο πολύ ήθελα από τα 17 μου». Ποιες καταστάσεις/συν-
θήκες πιστεύετε πως κάνουν τους νέους να επαναλάβουν τον πιο
πάνω στίχο; Πώς η οικογένεια θα μπορούσε να τους βοηθήσει, ώστε
να ζήσουν και να χαρούν τη ζωή και τα νιάτα τους; Να αναπτύξετε
τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.